

**COUNCIL OF
THE EUROPEAN UNION**

**Brussels, 15 November 2010 (23.11)
(OR. en)**

16156/10

LIMITE

**DROIPEN 130
MIGR 115
CODEC 1248**

NOTE

from:	Presidency
to:	COREPER
no prev. doc.:	157575/10 DROIPEN 117 MIGR 110 CODEC 1142
Subject:	Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on preventing and combating trafficking in human beings, and protecting victims, repealing Framework Decision 2002/629/JHA - Finalisation of the draft text with a view to reaching a first reading agreement

Further to the submission by the Commission of the above proposal in March 2010 and the general approach of the Council reached at the Council (JHA) on 4 June 2010, the LIBE/FEMM Committees of the European Parliament adopted draft amendments to this initiative during an orientation vote held on 2 September 2010.

Subsequently, the Presidency, acting on behalf of the Council, entered into negotiations with representatives of the European Parliament and of the Commission with a view to reaching an agreement on the text in first reading.

Three trilogues took place on 14 September, 5 October and 27 October respectively. Each trilogue was prepared at Council level by the Working Party on Substantive Criminal Law (DROIPEN) on the basis of a table submitted by the Presidency comparing the positions of the institutions and submitting compromise proposals.

A fourth trilogue took place on 11 November. The position of the Council was prepared by JHA Counsellors and discussed in Coreper on 3 November 2010.

The Presidency submits in Annex a consolidated version of the text. Parts which are underlined indicate the changes compared to the Council general approach of 4 June 2010. **Parts which are underlined and in bold** indicate recent changes brought to the text.

The text contained in Annex is submitted to Coreper as a package for a final compromise with the European Parliament, bearing in mind that the vote on this file in the LIBE/FEMM committee is scheduled for 29-30 November 2010.

The Presidency is of the opinion that an agreement in first reading is possible and should be based on two elements.

1. **Maintaining the Council position on major issues of substantive criminal law**

As discussed previously in Coreper, the European Parliament insisted strongly from the start on four issues which were of fundamental importance for it:

- **The level of penalties** (Article 4): the Parliament insists on levels of 6 and 12 years whereas the Council cannot accept levels above 5 and 10 years;
- **The extraterritorial jurisdiction** (Article 9): the European Parliament insists on establishing jurisdiction for offences committed by an habitual resident, whereas Coreper clearly indicated that such extension is not acceptable and that there is no margin of manoeuvre;
- **The criminalisation of the users of services of trafficking in human beings** (Article 15(4)) which is requested by the Parliament but which most delegations strongly oppose;
- **The Anti-Trafficking Coordinator.**

These issues were crucial because they are related to fundamental principles of criminal law or raised institutional issues. Discussions in Council demonstrated that the first three issues were the primary source of concerns of delegations with regard to negotiations with the Parliament, including for future instruments in this sector. Following the mandate given to it by the Council's bodies, the Presidency has therefore firmly maintained the position of the Council on these first three points which soon made the negotiation very difficult.

At the last trilogue which took place on 11 November 2010, the Parliament made it very clear that an agreement on this instrument without any flexibility from the Council on these issues seemed difficult to achieve. However, the Parliament remained open to trying to find an adequate balance in the context of a package.

2. Finding a compromise on the Anti-Trafficking Coordinator

In the Stockholm Programme, the European Council invited “*the Council to consider establishing an EU Anti-Trafficking Coordinator (ATC) and, if it so decides, to determine the modalities therefore in such a way that all competences of the Union can be used in the most optimal way in order to reach a well coordinated and consolidated EU policy against trafficking*”. The Commission has already opened a vacancy for a high level post with a five years mandate for an ATC in its DG Home Affairs. The selection procedure will end in a few weeks.

For the European Parliament, the initiative taken by the Commission is not enough to ensure that an ATC is established on a permanent basis. Consequently, the European Parliament insists on creating a legal basis for the ATC through a specific Article in this Directive. The Presidency's attempts to limit references to the ATC to the recitals were rejected.

It is very clear that the only way to reach an agreement on this Directive, in the short or long term, especially without having to change the Council position on the three issues mentioned above, will imply to move in the direction of the Parliament, to some extent, on this key issue of the ATC.

Both the Council and the Commission insisted on the fact that the Directive is directed to Member States and that it is therefore not an appropriate instrument to regulate issues relating to the ATC itself. The Presidency is of the opinion that this position must be maintained and should constitute a red line for the Council.

This being said, the Presidency is also of the opinion that this still leaves some room for manoeuvre for a compromise ensuring sufficient visibility for the ATC in the operative part of the instrument without making this Directive a legal basis for the ATC.

The Presidency suggests to insert an Article 16a which would be drafted along the following lines:

“Article 16a

Coordination of the EU approach on trafficking in human beings

In order to contribute to a coordinated and consolidated approach of the European Union against trafficking in human beings, Member States shall facilitate the tasks of the Anti-Trafficking Coordinator (ATC). In particular Member States shall transmit to the ATC relevant information, including information referred to in Article 16, in order to enable the ATC to report [every two years] [on a regular basis] on the progress made in the fight against trafficking in human beings."

Other changes proposed by the Presidency following the last trilogue are highlighted in the Annex. The Presidency is of the opinion that these are of minor importance compared to the issues detailed above, but insists on the fact that they form part of the package.

The Presidency is of the opinion that the flexibility demonstrated by the European Parliament on the main substantive criminal law issues with a view to reaching a first reading agreement provides an opportunity that should be seized.

In the light of the above, Coreper is invited to accept the compromise package contained in the Annex.

Wniosek

DYREKTYWA PARLAMENTU EUROPEJSKIEGO I RADY

**w sprawie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu oraz ochrony ofiar,
uchylająca decyzję ramową 2002/629/WSiSW**

PARLAMENT EUROPEJSKI I RADA UNII EUROPEJSKIEJ,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 82 ust. 2 i art. 83 ust. 1,

uwzględniając wniosek Komisji Europejskiej,

uwzględniając opinię Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego,

uwzględniając opinię Komitetu Regionów,

przekazawszy projekt aktu ustawodawczego parlamentom narodowym,

stanowiąc zgodnie ze zwykłą procedurą ustawodawczą,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Handel ludźmi jest poważnym przestępstwem, popełnianym często w ramach przestępczości zorganizowanej, i rażącym naruszeniem praw podstawowych, wyraźnie zakazanym przez Kartę praw podstawowych Unii Europejskiej. (...) Zapobieganie handlowi ludźmi i zwalczanie tego procederu jest dla UE i państw członkowskich kwestią priorytetową.
- (1a) Niniejsza dyrektywa stanowi część światowych działań przeciwko handlowi ludźmi, które obejmują działania z udziałem państw trzecich zgodnie z dokumentem na temat wzmacniania zewnętrznego wymiaru UE w zakresie działań przeciwko handlowi ludźmi: „Ku światowym działaniom UE przeciwko handlowi ludźmi”. W tym kontekście należy w państwach trzecich, z których ofiary pochodzą lub przez które są przekazywane, prowadzić działania służące zwiększeniu świadomości, zmniejszeniu bezbronności, wspieraniu ofiar i pomaganiu im, przeciwdziałaniu czynnikom leżącym u źródła handlu ludźmi oraz wspieraniu państw w opracowywaniu właściwych przepisów przeciwko temu procederowi.
- (1b) W niniejszej dyrektywie uznaje się, że handel ludźmi jest ściśle powiązany z płcią ofiar oraz że kobiety i mężczyźni często padają jego ofiarą z odmiennych powodów. **Z tego względu środki pomocy i wsparcia powinny także uwzględniać, w stosownych przypadkach, aspekt płci.** Czynniki sprzyjające handlowi – mające źródło czy to w kraju pochodzenia, czy to w kraju docelowym – mogą być różne w zależności od sektora, np. gdy ofiary mają świadczyć usługi seksualne lub być wyzyskiwane jako tania siła robocza, m.in. na budowie, w rolnictwie lub w służbie domowej.
- (2) Unia Europejska jest zdecydowana zapobiegać handlowi ludźmi, zwalczać ten proceder oraz chronić prawa osób będących ofiarami handlu. Dlatego przyjęto decyzję ramową Rady 2002/629/WSiSW z dnia 19 lipca 2002 r. w sprawie zwalczania handlu ludźmi oraz plan UE dotyczący najlepszych praktyk, standardów i procedur zwalczania handlu ludźmi i zapobiegania mu (2005/C 311/01). (...) Ponadto program sztokholmski przyjęty przez Radę Europejską jednoznacznie nadaje walce z handlem ludźmi priorytetowe znaczenie. Należy wziąć pod uwagę także inne środki, takie jak pomoc w opracowaniu wspólnych ogólnounijnych wskazówek ułatwiających identyfikację ofiar handlu ludźmi poprzez wymianę wzorcowych rozwiązań między wszystkimi istotnymi podmiotami, szczególnie publicznymi i prywatnymi instytucjami świadczącymi usługi społeczne.

- (2a) Organy ścigania w państwach członkowskich powinny kontynuować współpracę w celu skuteczniejszego zwalczania handlu ludźmi. W tym względzie niezbędna jest ścisła współpraca transgraniczna, w tym wymiana informacji i wzorcowych rozwiązań, jak również stały otwarty dialog między organami policyjnymi, sądowymi i finansowymi państw członkowskich. Koordynacja dochodzeń i ścigania w zakresie handlu ludźmi powinna stać się łatwiejsza dzięki wzmocnionej współpracy z Europol i Eurojustem, ustanowieniu wspólnych zespołów dochodzeniowo-śledczych oraz wprowadzeniu w życie decyzji ramowej Rady 2009/948/WSiSW w sprawie zapobiegania konfliktom jurysdykcji w postępowaniu karnym i w sprawie rozstrzygania takich konfliktów.
- (2b) Państwa członkowskie powinny ściśle współpracować z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, w tym z uznanymi i aktywnymi organizacjami pozarządowymi w tej dziedzinie pracującymi z ofiarami handlu ludźmi, oraz zachęcać te organizacje do udziału w kształtowaniu polityki, kampaniach informacyjnych i społecznych, programach badawczych i edukacyjnych, szkoleniach, a także w monitorowaniu i ocenie oddziaływania środków służących zwalczaniu handlu ludźmi.
- (3) W niniejszej dyrektywie przyjęto zintegrowane i kompleksowe podejście do kwestii zwalczania handlu ludźmi, uwzględniające prawa człowieka; wdrażając tę dyrektywę, należy wziąć pod uwagę przepisy dyrektywy Rady 2004/81/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentu pobytowego wydawanego obywatelom państw trzecich, którzy są ofiarami handlu ludźmi lub wcześniej byli przedmiotem działań ułatwiających nielegalną imigrację, którzy współpracują z właściwymi organami, oraz dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/52/WE z dnia 18 czerwca 2009 r. przewidującą minimalne normy w odniesieniu do kar i środków stosowanych wobec pracodawców zatrudniających nielegalnie przebywających obywateli krajów trzecich. Główne cele niniejszej dyrektywy to bardziej rygorystyczne zapobieganie i ściganie oraz ochrona praw ofiar. W niniejszej dyrektywie przyjęto również kontekstowe rozumienie różnych form handlu ludźmi, tak by zagwarantować dobór najskuteczniejszych środków do poszczególnych form tego handlu.
- (3a)** Dzieci są bardziej bezbronni i dlatego istnieje większe ryzyko, iż padną ofiarą handlu ludźmi. Stosując przepisy niniejszej dyrektywy, należy w pierwszym rzędzie dążyć do zabezpieczenia najlepszego interesu dziecka zgodnie z Kartą praw podstawowych Unii Europejskiej i przyjętą przez Organizację Narodów Zjednoczonych Konwencją o prawach dziecka.

- (4) Przyjęty przez Organizację Narodów Zjednoczonych w 2000 roku Protokół o zapobieganiu, zwalczaniu oraz karaniu za handel ludźmi, w szczególności kobietami i dziećmi, uzupełniający Konwencję Organizacji Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej oraz przyjęta przez Radę Europy w 2005 roku Konwencja w sprawie działań przeciwko handlowi ludźmi to zasadnicze elementy zacieśniania współpracy międzynarodowej na rzecz zwalczania handlu ludźmi. Należy zaznaczyć, że konwencja Rady Europy przewiduje mechanizm oceniania, który obejmuje grupę ekspertów ds. działań przeciwko handlowi ludźmi (GRETA) oraz Komitet Stron. **(...) Aby uniknąć powielania wysiłków, należy zachęcać do wzajemnej koordynacji organizacje międzynarodowe uprawnione do podejmowania działań przeciwko handlowi ludźmi.**
- (4a) Niniejsza dyrektywa pozostaje bez uszczerbku dla zasady non-refoulement zgodnie z **Konwencją dotyczącą statusu uchodźców z dnia 28 lipca 1951 r. (konwencją genewską) oraz z art. 4 i art. 19 ust. 2 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej.**
- (5) W odpowiedzi na niedawne zmiany w obrębie zjawiska handlu ludźmi w niniejszej dyrektywie przyjęto szerszą koncepcję tego procederu niż w decyzji ramowej 2002/629/WSiSW, dlatego też niniejsza dyrektywa obejmuje dodatkowe formy wyzysku. W kontekście niniejszej dyrektywy zmuszanie do żebractwa należy rozumieć jako formę pracy przymusowej lub usługi przymusowej zdefiniowanej w konwencji MOP nr 29 dotyczącej pracy przymusowej lub obowiązkowej z dnia 29 czerwca 1930 r. Wyzyskiwanie do żebractwa, **w tym wykorzystywanie do żebractwa ofiary handlu ludźmi będącej na utrzymaniu (...)**, wchodzi zatem w zakres definicji handlu ludźmi wyłącznie w tych przypadkach, w których występują wszystkie znamiona pracy przymusowej lub usługi przymusowej. W świetle odnośnego orzecznictwa należy każdorazowo indywidualnie rozpatrzyć, czy ewentualna zgoda na wykonanie danej usługi jest ważna. Natomiast w przypadku dziecka taka zgoda nie powinna być nigdy uznawana za ważną. Termin „wyzyskiwanie do działań przestępczych” należy rozumieć jako wykorzystywanie osoby do popełnienia przestępstw, m.in. kradzieży kieszonkowej, kradzieży sklepowej, **handlu narkotykami** oraz innych podobnych działań zagrożonych sankcjami i przynoszących zyski finansowe. Definicja obejmuje także handel ludźmi w celu pozyskania organów, który stanowi poważne naruszenie godności ludzkiej i integralności cielesnej, **a także inne czyny (...), jak np. nielegalną adopcję lub przymusowe małżeństwo, o ile wyczerpują one znamiona handlu ludźmi.**

- (6) Wysokość sankcji w niniejszej dyrektywie odzwierciedla rosnące zaniepokojenie państw członkowskich rozwojem zjawiska handlu ludźmi. Z tego powodu za podstawę niniejszej dyrektywy przyjęto konkluzje Rady z 24–25 kwietnia 2002 r. w sprawie podejścia stosowanego w odniesieniu do harmonizacji w zakresie wymiaru sankcji – poziom 3 i 4. Jeżeli przestępstwo zostało popełnione w określonych okolicznościach, na przykład wobec szczególnie bezbronnej ofiary, sankcja powinna być surowsza. W kontekście niniejszej dyrektywy kategoria osób szczególnie bezbronych powinna obejmować co najmniej wszystkie dzieci. Do innych czynników, które można wziąć pod uwagę przy ocenie bezbronności ofiary, należą np. płeć, ciąża, stan zdrowia i niepełnosprawność. Jeżeli przestępstwo jest szczególnie poważne, np. gdy doszło do zagrożenia życia ofiary lub gdy przestępstwo popełniono ze szczególnym okrucieństwem – obejmującym m.in. tortury, podanie narkotyków/leków pod przymusem, zgwałcenie lub inne poważne formy przemocy psychologicznej, fizycznej lub seksualnej – lub z wyrządzeniem ofierze szczególnie poważnej szkody, powinno to znaleźć odzwierciedlenie w szczególnie surowej sankcji. Gdy niniejsza dyrektywa mówi o wydawaniu osób, odniesienie takie należy rozumieć zgodnie z decyzją ramową Rady 2002/584/WSiSW z dnia 13 czerwca 2002 r. w sprawie europejskiego nakazu aresztowania i procedury wydawania osób między państwami członkowskimi. **Wage popełnionego przestępstwa należy uwzględnić przy wykonywaniu wyroku.**
- (6a) Zwalczając handel ludźmi, należy w pełni wykorzystywać istniejące instrumenty w zakresie zajmowania i konfiskaty dochodów pochodzących z przestępstwa, takie jak Konwencja ONZ przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej i jej protokoły, Konwencja Rady Europy z 1990 r. o praniu, ujawnianiu, zajmowaniu i konfiskacie dochodów pochodzących z przestępstwa, decyzja ramowa Rady (2001/500/WSiSW) z dnia 26 czerwca 2001 r. w sprawie prania brudnych pieniędzy oraz identyfikacji, wykrywania, zamrożenia, zajęcia i konfiskaty narzędzi oraz dochodów pochodzących z przestępstwa oraz decyzja ramowa Rady (2005/212/WSiSW) z dnia 24 lutego 2005 r. w sprawie konfiskaty korzyści, narzędzi i mienia pochodzących z przestępstwa. Należy zachęcać do wykorzystywania zajętych i skonfiskowanych narzędzi i dochodów pochodzących z przestępstw, o których mowa w niniejszej dyrektywie, na rzecz zapewniania ofiarom pomocy i ochrony, w tym odszkodowania, a także na rzecz transgranicznych działań organów ścigania UE mających na celu zwalczanie handlu ludźmi.

- (7) Ofiary handlu ludźmi należy, zgodnie z podstawowymi zasadami systemów prawnych właściwych państw członkowskich, chronić przed ściganiem lub karaniem za działania przestępcze, takie jak korzystanie z fałszywych dokumentów, lub przestępstwa w świetle przepisów dotyczących prostytucji lub imigracji, do których popełnienia zostały zmuszone jako ofiary handlu ludźmi. Ochrona ta ma zagwarantować ofiarom przysługujące im prawa człowieka, zapobiec ich dalszej wiktyimizacji oraz zachęcić je do występowania w charakterze świadka w postępowaniu karnym przeciwko sprawcom przestępstwa. Ochrona ta nie wyklucza ścigania lub karania za przestępstwa, które dana osoba popełniła umyślnie lub w których z własnej woli brała udział.
- (8) Aby zapewnić skuteczne prowadzenie dochodzeń w sprawie przestępstw handlu ludźmi i skuteczne ściganie takich przestępstw, wszczęcie postępowania nie powinno – co do zasady – zależeć od złożenia zawiadomienia lub skargi przez ofiarę. Ze względu na (...) charakter czynu należy umożliwić ściganie przestępstwa przez wystarczający okres od momentu osiągnięcia przez ofiarę pełnoletności. Długość takiego wystarczającego okresu, w którym można ścigać przestępstwo, należy określić zgodnie z odpowiednimi przepisami prawa krajowego. Funkcjonariusze organów ścigania i oskarżyciele powinni przejść odpowiednie szkolenie, także w celu zacieśnienia międzynarodowej współpracy organów ścigania i organów wymiaru sprawiedliwości. Osoby odpowiedzialne za prowadzenie dochodzenia w sprawie takich przestępstw i za ich ściganie powinny także mieć dostęp do narzędzi dochodzeniowych używanych do walki z przestępczością zorganizowaną i innymi poważnymi przestępstwami; narzędzia te mogą obejmować przechwytywanie informacji w sieciach telekomunikacyjnych, niejawną nadzór, w tym nadzór elektroniczny, monitorowanie rachunków bankowych i inne metody prowadzenia dochodzeń finansowych.
- (9) Aby zapewnić skuteczne ściganie międzynarodowych grup przestępczych, których centrum działalności znajduje się w jednym z państw członkowskich i które prowadzą handel ludźmi w państwach trzecich, należy ustalić jurysdykcję w odniesieniu do przestępstwa handlu ludźmi, gdy sprawca jest obywatelem danego państwa członkowskiego, a przestępstwo zostało popełnione poza terytorium tego państwa. Podobnie jurysdykcja może zostać ustalona również w przypadku, w którym sprawca ma miejsce zwykłego pobytu w danym państwie członkowskim, a ofiara jest obywatelem tego państwa lub ma w nim miejsce zwykłego pobytu lub gdy przestępstwo popełniono na korzyść osoby prawnej mającej siedzibę na terytorium danego państwa członkowskiego, a samo przestępstwo popełniono poza terytorium tego państwa.

- (10) Podczas gdy dyrektywa Rady 2004/81/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie dokumentu pobytowego wydawanego obywatelom państw trzecich, którzy są ofiarami handlu ludźmi lub wcześniej byli przedmiotem działań ułatwiających nielegalną imigrację, którzy współpracują z właściwymi organami, przewiduje wydawanie dokumentu pobytowego ofiarom handlu ludźmi będącym obywatelami państw trzecich, a dyrektywa 2004/38/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie prawa obywateli Unii i członków ich rodzin do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich reguluje wykonywanie prawa do swobodnego przemieszczania się i pobytu na terytorium państw członkowskich przez obywateli Unii i ich rodzin, w tym ochronę przed wydaleniem – niniejsza dyrektywa ustanawia szczególne środki ochrony wszystkich ofiar handlu ludźmi. W związku z tym niniejsza dyrektywa nie dotyczy warunków ich pobytu na terytorium państw członkowskich.
- (11) Ofiary handlu ludźmi powinny móc skutecznie wykonywać przysługujące im prawa. W związku z tym należy zapewnić im pomoc i wsparcie przed rozpoczęciem postępowania karnego, w jego trakcie i przez odpowiedni czas po jego zakończeniu. Państwa członkowskie powinny przewidzieć zasoby na zapewnienie ofiarom pomocy i ochrony. Udzielone wsparcie i pomoc powinny obejmować co najmniej minimalny zestaw środków niezbędnych do tego, by ofiara odzyskała siły i wyrwała się z rąk handlarzy. W praktycznej realizacji takich środków należy w oparciu o indywidualną ocenę przeprowadzoną zgodnie z procedurami krajowymi, uwzględnić warunki, kontekst kulturowy i potrzeby danej osoby. Osobie takiej trzeba zapewnić pomoc i wsparcie, jak tylko pojawią się uzasadnione przesłanki pozwalające przypuszczać, że mogła ona stać się ofiarą handlu ludźmi, niezależnie od tego, czy godzi się ona występować w charakterze świadka. W przypadkach, w których ofiara przebywa w państwie członkowskim nielegalnie, pomocy i wsparcia należy udzielić bezwarunkowo, przynajmniej podczas okresu do namysłu. Jeżeli po zakończeniu procesu identyfikacji lub upływie okresu do namysłu dana osoba nie zostanie uznana za kwalifikującą się do uzyskania dokumentu pobytowego ani nie ma innej podstawy legalnego pobytu w danym państwie członkowskim lub jeżeli osoba ta opuściła terytorium tego państwa, państwo to nie jest zobowiązane do dalszego udzielania pomocy i wsparcia tej osobie na podstawie niniejszej dyrektywy. W razie potrzeby należy dalej udzielać pomocy i wsparcia przez odpowiedni okres po zakończeniu postępowania karnego, np. gdy trwa leczenie poważnych fizycznych lub psychologicznych skutków przestępstwa lub jeżeli ofierze grozi niebezpieczeństwo z powodu zeznań złożonych w postępowaniu karnym.

- (12) Decyzja ramowa Rady 2001/220/WSiSW z dnia 15 marca 2001 r. w sprawie pozycji ofiar w postępowaniu karnym ustanawia pakiet praw przysługujących ofierze w postępowaniu karnym, w tym prawo do ochrony i odszkodowania. Ofiary handlu ludźmi powinny ponadto otrzymać bezzwłocznie dostęp do doradztwa prawnego i – zgodnie z pozycją ofiary w danym systemie wymiaru sprawiedliwości – zastępstwa procesowego, w tym w celu dochodzenia odszkodowania. Pomocy prawnej tego rodzaju mogą również udzielać właściwe organy w celu dochodzenia odszkodowania od państwa. Doradztwo prawne ma umożliwić ofiarom uzyskanie informacji i porad na temat różnych dostępnych im rozwiązań. Doradztwo prawne powinno być udzielane przez osobę odpowiednio wyszkoloną w dziedzinie prawa, niekoniecznie prawnika. Doradztwo prawne i – zgodnie z pozycją ofiary w danym systemie wymiaru sprawiedliwości – zastępstwo procesowe powinno być bezpłatne, przynajmniej w sytuacjach, gdy ofiara nie posiada wystarczających środków finansowych, w trybie zgodnym z procedurami wewnętrznymi obowiązującymi w państwach członkowskich. Trudno zakładać w szczególności, że dzieci będące ofiarami handlu ludźmi będą posiadać takie zasoby, dlatego doradztwo prawne i zastępstwo procesowe byłyby dla nich w praktyce bezpłatne. Ponadto na podstawie indywidualnej oceny ryzyka przeprowadzonej zgodnie z procedurami krajowymi, ofiary należy chronić przed odwetem, zastraszaniem i ryzykiem ponownego stania się ofiarą handlu ludźmi.
- (13) Ofiary handlu ludźmi, które ucierpiały już wskutek zwykle związanych z handlem ludźmi nadużyć i poniżającego traktowania, takich jak wykorzystywanie seksualne, zgwałcenie, niewolnictwo i usunięcie organów, należy chronić przed wtórną wiktyimizacją i dalszymi traumatycznymi przeżyciami podczas postępowania karnego. Należy unikać zbędnego powtarzania przesłuchań w trakcie dochodzenia, ścigania i postępowania sądowego, np. w stosownych przypadkach, przez sporządzenie na jak najwcześniejszym etapie postępowania nagrania wideo z przesłuchania. W tym celu ofiarom handlu ludźmi należy podczas dochodzenia i postępowania karnego zapewnić traktowanie odpowiadające ich indywidualnym potrzebom. Oceniając indywidualne potrzeby, należy uwzględnić takie okoliczności, jak wiek, ciąża, stan zdrowia, niepełnosprawność i inne osobiste uwarunkowania, jak również fizyczne i psychologiczne skutki działań przestępczych, którym poddana została ofiara. Decyzja o leczeniu i jego trybie powinna być podejmowana indywidualnie dla każdego przypadku, na podstawie przesłanek określonych w ustawodawstwie krajowym, zasad dotyczących dyskrecjonalnej władzy sędziego oraz praktyki i wytycznych sądowych.

(13a) Ofiary muszą świadomie i dobrowolnie zgodzić się na otrzymywanie pomocy i wsparcia.

Należy w związku z tym informować je o ważnych aspektach środków pomocy i wsparcia i nie narzucać im takich środków. Jeżeli ofiara odmówi przyjęcia środków pomocy lub wsparcia, właściwe organy odnośnych państw członkowskich nie powinny być zobowiązane do zapewnienia ofercie alternatywnych środków.

(14) Państwa członkowskie powinny ponadto zapewnić dzieciom będącym ofiarami handlu ludźmi, obok środków dostępnych wszystkim ofiarom tego procederu, szczególną pomoc, wsparcie i ochronę. Środki te należy zapewniać w sposób najlepiej zabezpieczający interes dziecka i zgodnie z przyjętą przez ONZ Konwencją o prawach dziecka. Jeżeli nie ma pewności co do wieku osoby będącej ofiarą handlu ludźmi, a istnieją przesłanki, że ma ona mniej niż 18 lat, należy założyć, że jest ona dzieckiem, i udzielić jej niezwłocznie pomocy, wsparcia i ochrony. Środki pomocy i wsparcia udzielane dzieciom będącym ofiarami handlu ludźmi powinny koncentrować się na ich fizycznej i psychospołecznej rehabilitacji oraz znalezieniu trwałego rozwiązania dla danego dziecka. W resocjalizacji dzieci pomocne byłoby zapewnienie dostępu do edukacji. Biorąc pod uwagę fakt, że dzieci będące ofiarami handlu są szczególnie bezbronni, należy zapewnić dodatkowe środki służące ich ochronie podczas przesłuchań stanowiących część dochodzenia i postępowania karnego.

(14a) Należy poświęcić szczególną uwagę pozbawionym opieki dzieciom będącym ofiarami handlu ludźmi, gdyż ze względu na szczególną bezbronność potrzebują specjalnej pomocy i wsparcia. Od momentu identyfikacji pozbawionego opieki dziecka będącego ofiarą handlu ludźmi aż do znalezienia trwałego rozwiązania państwa członkowskie powinny stosować środki zapewniające zaspokojenie potrzeb dziecka oraz dopilnować, by obowiązywały stosowne gwarancje proceduralne. Należy przedsięwziąć niezbędne środki, by w stosownych przypadkach małoletniej ofierze został przydzielony opiekun lub przedstawiciel w celu ochrony jej najlepiej pojętego interesu. Decyzję o przyszłości każdego z pozbawionych opieki dzieci będących ofiarami handlu ludźmi należy podejmować w jak najkrótszym terminie z myślą o znalezieniu trwałych rozwiązań opartych na indywidualnej ocenie najlepiej pojętego interesu dziecka, który powinien mieć pierwszorzędne znaczenie. Trwałe rozwiązanie może polegać na ponownym umieszczeniu i reintegracji w kraju pochodzenia i lub kraju powrotu, integracji w społeczeństwie przyjmującym, nadaniu statusu międzynarodowego lub nadaniu innego statusu zgodnie z prawem krajowym państw członkowskich.

(14b) Jeżeli zgodnie z niniejszą dyrektywą należy przydzielić dziecku opiekuna lub przedstawiciela, funkcje te może pełnić ta sama osoba fizyczna, osoba prawna, instytucja lub organ.

- (15) Państwa członkowskie powinny opracować lub udoskonalić strategie zapobiegania handlowi ludźmi, w tym środki mające na celu osłabienie i ograniczenie popytu na wszelkie formy wyzysku, oraz prowadzić badania, rozpowszechniać informacje, podnosić świadomość i kształcić, zmniejszając tym samym ryzyko, że ludzie będą stawać się ofiarami handlu. Realizując takie inicjatywy, państwa członkowskie powinny przyjąć podejście uwzględniające prawa dziecka i kwestie związane z płcią. Każdy urzędnik, który może mieć kontakt z ofiarami lub potencjalnymi ofiarami handlu ludźmi, powinien przejść odpowiednie szkolenie, by umiał identyfikować takie ofiary i postępować z nimi. Należy propagować obowiązek takich szkoleń (...) dla osób, które mogą mieć kontakt z ofiarami, należących do następujących kategorii: funkcjonariusze policji i straży granicznej, urzędnicy imigracyjni, oskarżyciele publiczni, prawnicy, sędziowie i urzędnicy sądowi, inspektorzy pracy, pracownicy socjalni, personel instytucji opiekuńczych, personel służby zdrowia oraz pracownicy konsularni; mógłby on jednak, w zależności od lokalnych uwarunkowań, dotyczyć również innych grup urzędników publicznych, którzy w swojej pracy mogą się zetknąć z ofiarami handlu ludźmi.
- (16) Dyrektywa 2009/52/WE z dnia 18 czerwca 2009 r. przewidująca minimalne normy w odniesieniu do kar i środków stosowanych wobec pracodawców zatrudniających nielegalnie przebywających obywateli krajów trzecich przewiduje kary dla pracodawców zatrudniających obywateli państw trzecich nielegalnie przebywających na terytorium UE, którzy to pracodawcy, mimo że nie zostali oskarżeni o handel ludźmi ani skazani za taki czyn, korzystają z pracy lub usługi wymuszanej od danej osoby, mając świadomość, że jest ona ofiarą handlu ludźmi. Państwa członkowskie powinny ponadto rozważyć możliwość nakładania kar na osoby, które korzystając z jakichkolwiek usług wymuszanych od ofiary handlu ludźmi, mają świadomość, że jest ona ofiarą tego procederu. Taka rozszerzona kryminalizacja mogłaby obejmować pracodawców obywateli państw trzecich legalnie przebywających na terytorium UE i obywateli UE, jak również nabywców usług seksualnych świadczonych przez jakąkolwiek osobę będącą ofiarą handlu ludźmi, niezależnie od obywatelstwa.

(17) Państwa członkowskie powinny utworzyć – w sposób, jaki zgodnie ze swoją organizacją wewnętrzną uznają za właściwy, uwzględniając jednocześnie potrzebę zapewnienia minimalnej struktury o określonych zadaniach – krajowe systemy monitorowania, takie jak instytucja sprawozdawcy krajowego lub struktury równoważne, które umożliwią ocenianie tendencji w zakresie handlu ludźmi, **gromadzenie statystyk**, mierzenie rezultatów działań służących zwalczaniu tego procederu oraz regularne składanie sprawozdań. Funkcja sprawozdawcy krajowego lub struktury równoważne zostały już utworzone w ramach nieformalnej sieci UE, ustanowionej w konkluzjach Rady z dnia 4 czerwca 2009 r. Koordynator UE ds. przeciwdziałania handlowi ludźmi mógłby uczestniczyć w pracach tej sieci, która zapewnia Unii i jej państwom członkowskim obiektywne, wiarygodne, porównywalne i aktualne informacje strategiczne w dziedzinie handlu ludźmi oraz wymianę doświadczeń i wzorcowych rozwiązań w dziedzinie zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu na poziomie UE. **Parlament Europejski powinien mieć prawo uczestniczenia we wspólnych działaniach sprawozdawców krajowych lub struktur równoważnych.**

(17a) Aby ocenić wyniki działań służących zwalczaniu handlu ludźmi, UE powinna kontynuować prace nad opracowywaniem metodyki i metod gromadzenia danych do wiarygodnych statystyk.

(17b) Aby opracować jednolite podejście UE do handlu ludźmi, mające pogłębić zaangażowanie i wysiłki UE i państw członkowskich w zakresie zapobiegania handlowi ludźmi i jego zwalczania, państwa członkowskie powinny ułatwić koordynatorowi UE ds. przeciwdziałania handlowi ludźmi wykonywanie jego zadań, np. ulepszając koordynację i spójność działań między instytucjami i agencjami UE oraz państwami członkowskimi i podmiotami międzynarodowymi, wnosząc wkład w doskonalenie obecnych lub opracowywanie nowych polityk UE istotnych dla zwalczania handlu ludźmi lub składając instytucjom europejskim sprawozdania na ten temat.

(18) Zgodnie z pkt 34 porozumienia międzyinstytucjonalnego w sprawie lepszego stanowienia prawa Rada powinna zachęcać państwa członkowskie do sporządzania – do własnych celów i w interesie Unii – i publikowania własnych tabel jak najdokładniej ilustrujących korelacje między niniejszą dyrektywą a środkami transpozycji.

- (19) Ponieważ cel niniejszej dyrektywy, czyli walka z handlem ludźmi, nie może zostać w sposób wystarczający osiągnięty przez państwa członkowskie działające samodzielnie, ale ze względu na swoją skalę i skutki może zostać lepiej osiągnięty na poziomie Unii Europejskiej, UE może przyjąć środki zgodne z zasadą pomocniczości, o której mowa w art. 3 i 5 Traktatu o Unii Europejskiej. Zgodnie z zasadą proporcjonalności, określoną we wspomnianym art. 5, niniejsza dyrektywa nie wykracza poza to, co jest konieczne do osiągnięcia tego celu.
- (20) Niniejsza dyrektywa nie narusza praw podstawowych i jest zgodna z zasadami uznanymi w szczególności w Karcie praw podstawowych Unii Europejskiej, a zwłaszcza: zasadą godności człowieka, zakazem niewolnictwa, pracy przymusowej i handlu ludźmi, zakazem tortur i niehumanitarnego lub poniżającego traktowania lub karania, prawami dziecka, prawem do wolności i bezpieczeństwa osobistego, prawem do wolności wypowiedzi i informacji, prawem do ochrony danych osobowych, prawem do skutecznego środka prawnego i dostępu do bezstronnego sądu oraz zasadami legalności i proporcjonalności kar do czynów zabronionych pod groźbą kary. W szczególności niniejsza dyrektywa zmierza do zapewnienia pełnego poszanowania tych praw i zasad oraz musi w związku z tym zostać odpowiednio wdrożona.
- (21)¹ Zgodnie z art. 3 Protokołu w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, który jest dołączony do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Irlandia notyfikowała chęć uczestniczenia w przyjęciu i stosowaniu niniejszej dyrektywy.
- Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu w sprawie stanowiska Zjednoczonego Królestwa i Irlandii w odniesieniu do przestrzeni wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości, który jest dołączony do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, oraz bez uszczerbku dla art. 4 tego protokołu, Zjednoczone Królestwo nie uczestniczy w przyjęciu niniejszej dyrektywy, nie jest nią związane ani jej nie stosuje.

¹ Motyw (21) odzwierciedla stanowiska delegacji IE, UK i DK.

Zgodnie z art. 1 i 2 Protokołu w sprawie stanowiska Danii, który jest dołączony do Traktatu o Unii Europejskiej i Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, Dania nie uczestniczy w przyjęciu niniejszej dyrektywy, nie jest nią związana ani jej nie stosuje.

PRZYJMUJĄ NINIEJSZĄ DYREKTYWĘ:

Artykuł 1

Przedmiot

Niniejsza dyrektywa ma na celu ustanowienie minimalnych zasad dotyczących określania przestępstw i kar w odniesieniu do procederu handlu ludźmi. Zmierza ona również do wprowadzenia wspólnych przepisów, uwzględniających kwestie związane z płcią, w celu lepszego zapobiegania odnośnym przestępstwom i ochrony ich ofiar.

Artykuł 2

Przestępstwa dotyczące handlu ludźmi

1. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia karalności następujących czynów umyślnych:
werbowanie, transport, przekazywanie, przechowywanie lub odbieranie osób, w tym wymiana lub przekazanie kontroli nad daną osobą, z zastosowaniem groźby lub przemocy bądź innych form przymusu, uprowadzenia, oszustwa, podstępu, z nadużyciem uprawnień lub wykorzystaniem położenia osoby bezbronnej, lub też z wręczeniem lub przyjęciem zapłaty lub korzyści, by w celu wyzysku uzyskać zgodę osoby sprawującej kontrolę nad inną osobą, .
2. Za bezbronną uważa się osobę, która nie ma innego – realnego lub możliwego do zaakceptowania – wyboru niż poddanie się danemu nadużyciu.
3. Wyzysk obejmuje, co najmniej, czerpanie korzyści z cudzej prostytutki lub z innych form wykorzystywania seksualnego, pracy przymusowej lub usługi przymusowej, w tym żebractwa, niewolnictwa lub praktyk jemu podobnych, zniewolenia lub czerpanie korzyści z działań przestępczych lub usunięcie organów.
4. Zgoda ofiary handlu ludźmi na wyzysk, zamierzony lub rzeczywisty, nie ma znaczenia, jeżeli posłużono się którymkolwiek ze środków określonych w ust. 1.

5. Jeśli czyny, o których mowa w ust. 1, dotyczą dziecka, to są one karalnym przestępstwem handlu ludźmi, nawet wtedy, gdy nie posłużono się żadnym ze środków wymienionych w ust. 1.
6. Do celów niniejszej dyrektywy „dziecko” oznacza osobę poniżej 18 roku życia.

Artykuł 3

Podżeganie, pomocnictwo, usiłowanie

Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki, by do zapewnić karalność podżegania do przestępstwa, o którym mowa w art. 2, pomocnictwa w nim i usiłowania jego popełnienia.

Artykuł 4

Sankcje

1. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki, by przestępstwo, o którym mowa w art. 2, zagrożone było sankcją, której górna granica wynosi co najmniej pięć lat pozbawienia wolności.
2. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki, by przestępstwo, o którym mowa w art. 2, zagrożone było sankcją, której górna granica wynosi co najmniej dziesięć lat pozbawienia wolności, jeżeli zachodzi którakolwiek z następujących okoliczności:
 - a) przestępstwo zostało popełnione przeciwko ofierze, która była szczególnie bezbronna, co w kontekście niniejszej dyrektywy dotyczy co najmniej dzieci będących ofiarami;
 - b) przestępstwo zostało popełnione w ramach organizacji przestępczej w rozumieniu decyzji ramowej 2008/841/WSiSW;
 - c) popełnienie przestępstwa, poprzez umyślne działanie lub rażące niedbalstwo, spowodowało zagrożenie życia ofiary;
 - d) przestępstwo zostało popełnione ze szczególnym okrucieństwem lub z wyrządzeniem ofierze szczególnie poważnej szkody.

3. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki, by popełnienie przestępstwa przez urzędnika państwowego podczas wykonywania obowiązków uznawane było za okoliczność obciążającą.
4. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki, by przestępstwo, o którym mowa w art. 3, zagrożone było skutecznymi, proporcjonalnymi i odstrasżającymi sankcjami, mogącymi obejmować wydanie sprawy.

Artykuł 5

Odpowiedzialność osób prawnych

1. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki, by osoby prawne mogły zostać pociągnięte do odpowiedzialności za przestępstwa, o których mowa w art. 2 i 3, popełnione na ich korzyść przez osobę pełniącą w strukturze tej osoby prawnej funkcje kierownicze i działającą indywidualnie lub jako członek organu tej osoby prawnej na podstawie:
 - a) pełnomocnictwa do reprezentowania danej osoby prawnej lub
 - b) uprawnień do podejmowania decyzji w imieniu danej osoby prawnej lub
 - c) uprawnień do sprawowania kontroli w strukturach danej osoby prawnej.
2. Państwa członkowskie dopilnowują także, by osoba prawna mogła zostać pociągnięta do odpowiedzialności, jeżeli brak nadzoru lub kontroli ze strony osoby, o której mowa w ust. 1, umożliwił popełnienie przestępstw, o których mowa w art. 2 i 3, na korzyść tej osoby prawnej przez osobę jej podlegającą.
3. Odpowiedzialność osoby prawnej na mocy ust. 1 i 2 nie wyklucza możliwości wszczęcia postępowania karnego przeciwko osobom fizycznym, które popełniły przestępstwa określone w art. 2 i 3, podlegały do tych przestępstw lub pomagały w ich popełnieniu.
4. Do celów niniejszej dyrektywy „osoba prawna” oznacza każdy podmiot posiadający osobowość prawną na mocy prawa właściwego, z wyjątkiem państw i podmiotów prawa publicznego sprawujących władzę publiczną oraz publicznych organizacji międzynarodowych.

Artykuł 6

Kary nakładane na osoby prawne

1. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki, by osoba prawna pociągnięta do odpowiedzialności na mocy art. 5 ust. 1 i 2 podlegała skutecznym, proporcjonalnym i odstraszającym karom, obejmującym grzywny lub inne kary pieniężne oraz mogącym obejmować inne kary, takie jak:
 - a) pozbawienie możliwości korzystania z subwencji publicznych lub pomocy publicznej;
 - b) czasowy lub stały zakaz prowadzenia działalności gospodarczej;
 - c) umieszczenie pod nadzorem sądowym;
 - d) sądowy nakaz likwidacji przedsiębiorstwa;
 - e) czasowe lub stałe zamknięcie zakładów, które wykorzystano do popełnienia przestępstwa.

Artykuł 6a

Zajmowanie i konfiskata

Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki, by ich właściwe organy były uprawnione do zajmowania i konfiskaty narzędzi i dochodów pochodzących z przestępstw, o których mowa w niniejszej dyrektywie.

Artykuł 7

Odstąpienie od ścigania ofiary i nakładania na nią sankcji

Zgodnie z podstawowymi zasadami swoich systemów prawnych państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do nadania swoim właściwym organom uprawnień do odstąpienia od ścigania ofiar handlu ludźmi lub od nakładania na nie sankcji za udział w działaniach przestępczych, do popełnienia których zostały zmuszone jako ofiary czynów wymienionych w art. 2.

Artykuł 8

Dochodzenie i ściganie

1. Państwa członkowskie dopilnowują, by dochodzenie w sprawie przestępstw, o których mowa w art. 2 i 3, i ściganie tych przestępstw nie było uzależnione od złożenia skargi lub zawiadomienia przez ofiarę oraz by możliwe było kontynuowanie postępowania karnego, nawet jeśli ofiara wycofa swoje zeznania.
2. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne, by ze względu na (...) charakter czynu umożliwić ściganie przestępstw, o których mowa w art. 2 i 3, przez wystarczający okres od momentu osiągnięcia przez ofiarę pełnoletności.
3. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki, by osoby, jednostki lub służby odpowiedzialne za prowadzenie dochodzenia w sprawie przestępstw, o których mowa w art. 2 i 3, lub za ściganie tych przestępstw zostały odpowiednio przeszkolone.
4. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do zapewnienia osobom, jednostkom lub służbom odpowiedzialnym za prowadzenie dochodzenia w sprawie przestępstw, o których mowa w art. 2 i 3, lub za ściganie tych przestępstw dostępu do skutecznych narzędzi dochodzeniowych, takich jak narzędzia używane do walki z przestępczością zorganizowaną i innymi poważnymi przestępstwami.

Artykuł 9

Jurysdykcja

1. Państwo członkowskie podejmuje środki niezbędne do ustalenia swojej jurysdykcji w odniesieniu do przestępstw, o których mowa w art. 2 i 3, w przypadku gdy:
 - a) przestępstwo zostało popełnione w całości lub w części na jego terytorium; lub
 - b) sprawca jest obywatelem tego państwa.
2. Państwo członkowskie informuje Komisję w przypadku, gdy podejmie decyzję o ustaleniu dalszej jurysdykcji w odniesieniu do przestępstw, o których mowa w art. 2 i 3, popełnionych poza jego terytorium, jeżeli:

- a) przestępstwo zostało popełnione wobec obywatela tego państwa członkowskiego lub osoby mającej miejsce zwykłego pobytu na terytorium tego państwa członkowskiego; lub
 - b) przestępstwo zostało popełnione na korzyść osoby prawnej mającej swoją siedzibę na terytorium tego państwa członkowskiego; lub
 - c) miejsce zwykłego pobytu sprawcy znajduje się na terytorium tego państwa członkowskiego.
3. W odniesieniu do ścigania przestępstw, o których mowa w art. 2 i 3, popełnionych poza terytorium danego państwa członkowskiego, każde państwo członkowskie w przypadkach wymienionych w ust. 1 lit. b) podejmuje – a w przypadkach wymienionych w ust. 2 może podjąć – niezbędne środki, by jego jurysdykcja nie była uzależniona od spełnienia następujących warunków:
- a) dane czyny stanowią przestępstwo w miejscu ich popełnienia;
 - b) wszczęcie ścigania możliwe jest wyłącznie na podstawie skargi złożonej przez ofiarę w miejscu, w którym przestępstwo zostało popełnione, lub zawiadomienia złożonego przez państwo, w którym przestępstwo zostało popełnione.

Artykuł 10

Pomoc i wsparcie dla ofiar handlu ludźmi

1. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki, by ofiary otrzymały pomoc i wsparcie przed postępowaniem karnym, w jego trakcie i przez odpowiedni czas po nim, pozwalające im skorzystać z praw określonych zarówno w decyzji ramowej 2001/220/WSiSW z dnia 15 marca 2001 r. w sprawie pozycji ofiar w postępowaniu karnym, jak i w niniejszej dyrektywie.
2. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki, by dana osoba otrzymała pomoc i wsparcie, jak tylko właściwe organy dowiedzą się o uzasadnionych przesłankach, że osoba ta mogła stać się ofiarą przestępstw, o których mowa w art. 2 i 3.

3. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki, by udzielenie pomocy i wsparcia ofierze nie było zależne od tego, czy godzi się ona na (...) współpracę w dochodzeniu, ściganiu i postępowaniu sądowym dotyczącym przestępstwa, bez uszczerbku dla przepisów dyrektywy 2004/81/WE w sprawie dokumentu pobytowego wydawanego obywatelom państw trzecich, którzy są ofiarami handlu ludźmi lub wcześniej byli przedmiotem działań ułatwiających nielegalną imigrację, którzy współpracują z właściwymi organami, lub podobnych przepisów krajowych.
4. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do utworzenia odpowiednich mechanizmów służących szybkiej identyfikacji ofiar oraz udzielaniu im pomocy i wsparcia, we współpracy z właściwymi organizacjami udzielającymi wsparcia.
5. Ofiara dobrowolnie i świadomie wyraża zgodę na otrzymywanie pomocy i wsparcia, o których mowa w ust. 1 i 2 i które obejmują co najmniej zapewnienie warunków życia gwarantujących ofierze środki utrzymania dzięki takim świadczeniom, jak odpowiednie i bezpieczne zakwaterowanie i pomoc materialna, jak również potrzebna opieka medyczna, w tym pomoc psychologiczna, doradztwo i informacje, a w odpowiednich przypadkach – także usługi tłumaczeniowe.
6. Informacje, o których mowa w ust. 5, obejmują w stosownych przypadkach informacje o okresie do namysłu i okresie na powrót do normalnego życia zgodnie z dyrektywą 2004/81/WE¹ oraz informacje o możliwości uzyskania międzynarodowej ochrony zgodnie z dyrektywą Rady 2004/83/WE² i dyrektywą Rady 2005/85/WE³ lub zgodnie z międzynarodowymi instrumentami lub podobnymi przepisami krajowymi.
7. Państwa członkowskie zapewniają opiekę ofiarom o specjalnych potrzebach, wynikających szczególnie z ciąży, stanu zdrowia, niepełnosprawności, zaburzeń umysłowych lub psychicznych lub doświadczenia poważnych form przemocy psychologicznej, fizycznej lub seksualnej.

¹ Dyrektywa Rady 2004/81/WE w sprawie dokumentu pobytowego wydawanego obywatelom państw trzecich, którzy są ofiarami handlu ludźmi lub wcześniej byli przedmiotem działań ułatwiających nielegalną imigrację, którzy współpracują z właściwymi władzami,

² Dyrektywa Rady 2004/83/WE z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie minimalnych norm dla kwalifikacji i statusu obywateli państw trzecich lub bezpaństwowców jako uchodźców lub jako osoby, które z innych względów potrzebują międzynarodowej ochrony, oraz zawartości przyznawanej ochrony

³ Dyrektywa Rady 2005/85/WE z dnia 1 grudnia 2005 r. w sprawie ustanowienia minimalnych norm dotyczących procedur nadawania i cofania statusu uchodźcy w państwach członkowskich.

Ochrona ofiar handlu ludźmi podczas dochodzenia i postępowania karnego

1. Środki ochrony, o których mowa w niniejszym artykule, stosuje się jako uzupełnienie praw określonych w decyzji ramowej 2001/220/WSiSW.
2. Państwa członkowskie zapewniają ofiarom handlu ludźmi bezzwłoczny dostęp do doradztwa prawnego i – zgodnie z pozycją ofiary w danym systemie wymiaru sprawiedliwości – zastępstwa procesowego, w tym w celu dochodzenia odszkodowania. Doradztwo prawne i zastępstwo procesowe jest bezpłatne, jeżeli ofiara nie posiada wystarczających środków finansowych. (...)
3. Państwa członkowskie dopilnowują, by w odpowiednich przypadkach ofiary handlu ludźmi otrzymały stosowną ochronę na podstawie indywidualnej oceny ryzyka, m. in. dzięki dostępowi do programów ochrony świadków (...) lub innym podobnym środkom, zgodnie z zasadami określonymi w ustawodawstwie krajowym lub procedurach krajowych.
4. Bez uszczerbku dla prawa do obrony i zgodnie z dokonaną przez właściwe organy indywidualną oceną osobistej sytuacji ofiary państwa członkowskie dopilnowują, by ofiary handlu ludźmi były traktowane w sposób mający na celu niedopuszczenie do wtórnej wiktymizacji; w tym celu – w miarę możliwości oraz zgodnie z zasadami określonymi w ustawodawstwie krajowym oraz z zasadami dotyczącymi dyskrecjonalnej władzy sędziego, praktyką i wytycznymi sądowymi – unikają:
 - a) zbędnego powtarzania przesłuchań w trakcie dochodzenia, ścigania i postępowania sądowego;
 - b) kontaktu wzrokowego ofiary ze sprawcami, w tym w trakcie składania zeznań, także podczas przesłuchań i tzw. przesłuchań krzyżowych, dzięki zastosowaniu odpowiednich środków, w tym odpowiednich technologii komunikacyjnych;
 - c) składania zeznań na posiedzeniach jawnych;
 - d) zbędnych pytań dotyczących życia prywatnego.

Artykuł 12

Przepisy ogólne dotyczące środków pomocy, wsparcia i ochrony obejmujących dzieci będące ofiarami handlu ludźmi

1. Dzieciom będącym ofiarami handlu ludźmi udziela się pomocy, wsparcia i ochrony (...). Stosując przepisy niniejszej dyrektywy, pod uwagę bierze się przede wszystkim najlepiej pojęty interes dziecka.
2. Państwa członkowskie dopilnowują, aby jeżeli nie ma pewności co do wieku osoby będącej ofiarą handlu ludźmi, a istnieją przesłanki, że jest ona dzieckiem, przyjmowane było założenie, że dana osoba jest dzieckiem, tak by można była niezwłocznie zapewnić jej dostęp do pomocy, wsparcia i ochrony zgodnie z art. 13 i 14.

Artykuł 13

Pomoc i wsparcie dla dzieci będących ofiarami (...)

1. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki, by konkretne działania niosące dzieciom będącym ofiarami handlu ludźmi pomoc i wsparcie w perspektywie krótko- i długoterminowej w celu ich fizycznej i psychospołecznej rehabilitacji następowały po indywidualnej ocenie szczególnej sytuacji każdego dziecka będącego ofiarą, przy należyтым uwzględnieniu jego opinii, potrzeb i obaw, z myślą o znalezieniu trwałego rozwiązania sytuacji dziecka.
Zgodnie ze swoim prawem krajowym państwa członkowskie zapewniają w racjonalnym terminie dostęp do edukacji dzieciom będącym ofiarami handlu ludźmi i dzieciom ofiar takiego handlu, korzystającym z pomocy i wsparcia zgodnie z art. 10 niniejszej dyrektywy.
 - 1a. Państwa członkowskie wyznaczają – od momentu identyfikacji dziecka przez organy – opiekuna lub przedstawiciela dziecka będącego ofiarą handlu ludźmi, jeżeli na mocy prawa krajowego osoby, którym przysługuje władza rodzicielska, nie mogą chronić najlepiej pojętego interesu dziecka lub reprezentować dziecka ze względu na konflikt interesów między nimi a dzieckiem będącym ofiarą.

2. Państwa członkowskie podejmują, stosownie do sytuacji i możliwości, środki służące zapewnieniu pomocy i wsparcia rodzinie dziecka będącego ofiarą handlu ludźmi, jeżeli przebywa ona na terytorium danego państwa członkowskiego. W szczególności państwa członkowskie, stosownie do sytuacji i możliwości, stosują w odniesieniu do takiej rodziny art. 4 decyzji ramowej Rady 2001/220/WSiSW.
3. Niniejszy artykuł stosuje się jako uzupełnienie art. 10.

Artykuł 14

Ochrona dzieci będących ofiarami handlu ludźmi podczas dochodzenia i postępowania karnego

1. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki, by podczas dochodzenia i postępowania karnego właściwe organy wyznaczyły – zgodnie z pozycją ofiar w danym systemie wymiaru sprawiedliwości – przedstawiciela dla dziecka będącego ofiarą handlu ludźmi, jeżeli na mocy prawa krajowego osoby, którym przysługuje władza rodzicielska, nie mogą reprezentować dziecka ze względu na konflikt interesów między nimi a dzieckiem będącym ofiarą.
 - 1a. Państwa członkowskie zapewniają dzieciom będącym ofiarami handlu ludźmi – zgodnie z pozycją ofiar w danym systemie wymiaru sprawiedliwości – bezzwłoczny dostęp do bezpłatnego doradztwa prawnego i bezpłatnego zastępstwa procesowego, w tym w celu dochodzenia odszkodowania, chyba że dzieci te dysponują wystarczającymi środkami finansowymi.
2. Nie naruszając prawa do obrony, państwa członkowskie podejmują niezbędne środki, by w postępowaniu karnym dotyczącym przestępstw, o których mowa w art. 2 i 3:
 - a) przesłuchania dziecka będącego ofiarą handlu ludźmi odbywały się bez nieuzasadnionej zwłoki po zgłoszeniu faktów właściwym organom;
 - b) przesłuchania dziecka będącego ofiarą handlu ludźmi odbywały się, w razie potrzeby, w pomieszczeniach specjalnie zaprojektowanych lub przystosowanych do tego celu;

- c) przesłuchania dziecka będącego ofiarą handlu ludźmi prowadzone były, w razie potrzeby, przez lub z udziałem specjalistów odpowiednio przeszkolonych do tego celu;
 - d) wszystkie przesłuchania dziecka będącego ofiarą handlu ludźmi prowadziła, tam gdzie to możliwe i właściwe, ta sama osoba;
 - e) liczba przesłuchań była jak najbardziej ograniczona i by były one przeprowadzane tylko w tych przypadkach, gdy jest to ściśle niezbędne do celów postępowania karnego;
 - f) dziecku będącemu ofiarą handlu ludźmi mógł towarzyszyć jego przedstawiciel lub, w odpowiednich przypadkach, wybrana przez nie osoba dorosła, o ile nie zapadła umotywowana decyzja o wykluczeniu takiej osoby.
3. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki, by w trakcie dochodzenia karnego dotyczącego przestępstw, o których mowa w art. 2 i 3, wszystkie przesłuchania dziecka będącego ofiarą handlu ludźmi lub, w odpowiednich przypadkach, dziecka występującego jako świadek mogły być utrwalane audiowizualnie i by te utrwalone audiowizualnie przesłuchania mogły zostać wykorzystane jako dowód w postępowaniu przed sądem karnym, zgodnie z przepisami przewidzianymi prawem krajowym.
4. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki, by w postępowaniu karnosądowym dotyczącym przestępstw, o których mowa w art. 2 i 3, możliwe było zarządzenie, że:
- a) rozprawa odbędzie się bez udziału publiczności;
 - b) dziecko będące ofiarą handlu ludźmi może zostać przesłuchane na sali sądowej pod swoją nieobecność, w szczególności dzięki wykorzystaniu odpowiednich technologii komunikacyjnych.
5. Niniejszy artykuł stosuje się jako uzupełnienie art. 11.

Artykuł 14a

Pomoc, wsparcie i ochrona dla pozbawionych opieki dzieci będących ofiarami handlu ludźmi

1. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki, by w ramach konkretnych działań podjętych w celu udzielenia pomocy i wsparcia dzieciom będącym ofiarami handlu ludźmi, o których to działaniach mowa w art. 13 ust. 1, należycie uwzględniano szczególną sytuację osobistą pozbawionych opieki dzieci będących ofiarami.
2. Państwa członkowskie podejmują środki niezbędne do znalezienia trwałego rozwiązania opartego na indywidualnej ocenie najlepiej pojętego interesu dziecka.
3. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki, by w stosownych przypadkach, pozbawionemu opieki dziecku będącemu ofiarą handlu ludźmi wyznaczono opiekuna.
4. Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki, by podczas dochodzenia i postępowania karnego właściwe organy wyznaczyły – zgodnie z pozycją ofiar w danym systemie wymiaru sprawiedliwości – przedstawiciela dla dziecka, które jest pozbawione opieki lub odłączone od rodziny.
5. Niniejszy artykuł stosuje się jako uzupełnienie art. 13 i 14.

Artykuł 14b

Odszkodowanie dla ofiar

Państwa członkowskie dopilnowują, by ofiary handlu ludźmi miały dostęp do istniejących mechanizmów odszkodowawczych dla ofiar międzynarodowych umyślnych przestępstw z użyciem przemocy.

Artykuł 15
Zapobieganie

1. Państwa członkowskie podejmują środki, takie jak inicjatywy edukacyjne i szkoleniowe, by osłabić i ograniczyć popyt na wszelkie formy wyzysku związane z handlem ludźmi.
2. Państwa członkowskie podejmują – w odpowiednich przypadkach we współpracy ze stosownymi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego i innymi zainteresowanymi podmiotami – odpowiednie działania, w tym działania prowadzone za pośrednictwem Internetu, takie jak kampanie informacyjne i społeczne, a także programy badawcze i edukacyjne służące podniesieniu świadomości i ograniczeniu ryzyka, że ludzie – a w szczególności dzieci – będą stawać się ofiarami handlu ludźmi.
3. Państwa członkowskie propagują regularne szkolenia dla urzędników, którzy mogą mieć kontakt z ofiarami i potencjalnymi ofiarami handlu ludźmi, w tym funkcjonariuszy liniowych policji; szkolenia te mają umożliwić im identyfikację ofiar i potencjalnych ofiar handlu ludźmi oraz właściwe postępowanie z nimi.

3a. (...)

4. Aby zwiększyć skuteczność zapobiegania handlowi ludźmi i zwalczania tego procederu dzięki osłabieniu popytu, państwa członkowskie analizują możliwość podjęcia środków zmierzających do kryminalizacji czynów polegających na korzystaniu z usług stanowiących formę wyzysku, o których mowa w art. 2, ze świadomością, że dana osoba jest ofiarą przestępstwa, o którym mowa w tymże artykule.

Artykuł 16

Sprawozdawcy krajowi lub struktury równoważne

Państwa członkowskie podejmują niezbędne środki w celu powołania sprawozdawców krajowych lub utworzenia struktur równoważnych. Zadania takich struktur obejmują przeprowadzanie oceny tendencji w zakresie handlu ludźmi, mierzenie rezultatów działań służących zwalczaniu tego procederu, w tym gromadzenie statystyk w ścisłej współpracy ze stosownymi organizacjami społeczeństwa obywatelskiego aktywnymi w tej dziedzinie, oraz składanie sprawozdań. (...)

Artykuł 16a

Koordinacja podejścia UE do handlu ludźmi

Aby przyczynić się do skoordynowanego i jednolitego podejścia Unii Europejskiej do handlu ludźmi, państwa członkowskie ułatwiają koordynatorowi UE ds. przeciwdziałania handlowi ludźmi wykonywanie jego zadań. W szczególności, państwa członkowskie przekazują koordynatorowi istotne informacje, w tym informacje, o których mowa w art. 16, aby umożliwić mu [regularne] składanie [co dwa lata] sprawozdania z postępów w zwalczaniu handlu ludźmi.

Artykuł 17

Uchylenie decyzji ramowej 2002/629/WSiSW

Decyzja ramowa 2002/629/WSiSW w sprawie zwalczania handlu ludźmi zostaje niniejszym uchylona w stosunku do państw członkowskich uczestniczących w przyjęciu niniejszej dyrektywy¹, bez uszczerbku dla zobowiązań państw członkowskich dotyczących terminu transpozycji do prawa krajowego.

W stosunku do państw członkowskich uczestniczących w przyjęciu niniejszej dyrektywy

odniesienia do uchylonej decyzji ramowej odczytuje się jako odniesienia do niniejszej dyrektywy.

¹ Tekst dodany na wniosek Służby Prawnej Rady.

Artykuł 18

Wykonanie

1. Państwa członkowskie najpóźniej **dwa lata** OD DATY PRZYJĘCIA wprowadzają w życie przepisy ustawowe, wykonawcze i administracyjne niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy.
2. Państwa członkowskie przekazują Komisji tekst przepisów dokonujących transpozycji do prawa krajowego zobowiązań nałożonych na te państwa na mocy niniejszej dyrektywy.
3. Przepisy przyjęte przez państwa członkowskie zawierają odniesienie do niniejszej dyrektywy lub odniesienie takie towarzyszy ich urzędowej publikacji. Państwa członkowskie określają metody dokonywania takiego odniesienia.

Artykuł 19

Sprawozdawczość

1. **Przed upływem dwóch lat od terminu określonego w art. 18** Komisja przedłoży Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie oceniające, w jakim stopniu państwa członkowskie podjęły środki niezbędne do wykonania niniejszej dyrektywy, **i zawierające opis środków zastosowanych na mocy art. 15 ust. 4**; sprawozdaniu w razie potrzeby towarzyszą wnioski ustawodawcze.
2. Do dnia [... lat od przyjęcia] Komisja przedłoży Parlamentowi Europejskiemu i Radzie sprawozdanie oceniające, w jaki sposób istniejące przepisy krajowe nakładające odpowiedzialność karną na użytkowników usług stanowiących formę wyzysku ofiar handlu ludźmi wpływają na zapobieganie temu procederowi; sprawozdaniu w razie potrzeby towarzyszą wnioski ustawodawcze.

Artykuł 20

Wejście w życie

Niniejsza dyrektywa wchodzi w życie w dniu opublikowania w *Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej*.

Artykuł 21

Adresaci

Niniejsza dyrektywa skierowana jest do państw członkowskich zgodnie z Traktatami.

Sporządzono w Brukseli,

W imieniu Parlamentu Europejskiego

Przewodniczący

W imieniu Rady

Przewodniczący
